

90-и юбилеен сезон на Софийската филхармония

Благодарим на нашата публика за подкрепата, вниманието и аплодисментите!

Нюйоркската филхармония

РУСЕ

На **5 септември от 21 ч.** Държавна опера Русе ще гостува на фестивала „Сцена на вековете“ във Велико Търново със спектакъла „Човекът от Ла Манча“. В главните роли зрителите ще видят Орлин Горанов, Мариан Бачев и Елена Атанасова. И още едно гостуване на Русенската опера – на Античния театър в Пловдив на 24 септември ще бъде изиграна операта „Луд Гудия“ от Парашкев Хаджиев. Началото на спектакъла е 21 часа.

БУРГАС

Бургаските музикални вечери „Емил Чакъров“ ще бъдат закрити на **5 септември** в Летния театър на града с премиера на оперетата „Бал в Савоя“ от Пол Абрахам. Диригент е Иван Кожухаров, а в главните роли са Марио Николов, Мария Цветкова и Валентина Корчакова. Начален час 20ч.

МОНТРЬО-ВЕВЕ

Диригентът Шарл Дютоса и неговата бивша съпруга световноизвестната пианистка Марта Аргерих ще закрият 78-то издание на реномирания фестивал за класическа музика „Музикален септември“ в Монтьор-Веде. Новината за концерта на **9 септември 2018** предизвика огромна изненада в музикалния свят, тъй като Дютоса и Аргерих от години не са били на една сцена заедно. Двамата са семейство между 1969 и 1973 и имат една дъщеря. Подреденият Дютоса не издържа на начина на живот на ексцентричната Аргерих и двамата се разделят. Сега, обаче, в последната фестивална вечер, 81-годишният маестро ще

дирижира Марта Аргерих в Концерт №1 за пиано от Лист. В програмата присъстват и творби от Игор Стравински и Камий Сен-Санс. Три месеца по-късно, на **6 декември**, Шарл Дютоса ще дирижира Софийската филхармония в концерт с клавирното дуо Азлика Генова-Любен Димитров.

СОФИЯ

Поради големия зрителски интерес, Софийската опера предлага шест предсезонни спектакъла на мюзикъла „Мамма мия“. Датите са **12, 13, 14, 15, 16 (от 11 и 19ч.) и 18 септември**. На **29 септември** Софийската опера ще отвори врати за участниците в майсторския клас на Райна Кабаиванска. Те ще пеят в гала-концерт под диригентството на Найден Тодоров.

ПЛОВДИВ

Най-известното балетно заглавие оживява за първи път на фестивала Орега Орег в Пловдив. В международната продукция участват оркестърът и балетът на Опера Пловдив и балетът на Македонската опера под диригентството на Бисера Чаглоvsка. В главните роли на Огетта и принц Зигфрид публиката ще види звездните солисти на Болшой театър Мария Аллаш и Карим Абдулин. Спектаклите са на **14 и 15 септември** на Античния театър в Пловдив. Тези представления са финалът на тазгодишното издание на Орега Орег.

МИЛАНО

На **18 септември** Соня Йончева ще

изнесе първия си рецитал в „Ла Скала“. Певицата ще представи песни от италиански оперни композитори. Клавирният съпровод е поверен на Мзия Бахтуригзе.

Десет дни по-късно с песни от Лист, Малер, Хуго Волф и Рихард Щраус ще се представи и тенорът Йонас Кауфман под акомпанимента на Хелмут Дойч.

НЮ ЙОРК

„Нов сезон, нова ера“. Под това мото Нюйоркската филхармония ще открие сезон 2018/2019 на **20 септември**. На диригентския пулт ще застане новият музикален директор Яап ван Зведен. Даниел Трифонов ще солира в Концерта в сол мажор на Рахел, а после оркестърът ще изсвири и „Пролетно тайнство“ от Стравински. Ще бъде представена и световната премиера на „Filement“ от нашумелия съвременен композитор Ашле Фюр, написана специално за откриването на сезона.

СОФИЯ

Париж, Москва, Тюмен, Тоболск и Вилнюс са градовете, в които Вагим Репин ще изнесе концерти преди да пристигне в София за откриването на 90-ия юбилеен сезон на Софийската филхармония. На **27 септември** под диригентството на Найден Тодоров, Вагим Репин ще представи Концерт за цигулка и оркестър №1 от Дмитрий Шостакович. Ден след това майсторът на цигулката ще направи и едnodневен майсторски клас в Националната музикална академия.

ПЪЛНО ПОТАПЯНЕ В МУЗИКАТА

(въпреки председателството)

Симфония № 8 от Густав Малер в зала 1 на НДК - кулминацията на изминалия концертен сезонмигове“ на Георги Йорданов

Проф. Боянка АРНАУДОВА

Излизах от залата емоционално заситен, някак олекнал и търсец спокойствие насаме със себе си. За час и половина си се отлепил от ежедневието си, попаднал си в особена, различна и твърде непозната среда, в която музика и текст (ако предварително си запознат с него) те понасят далеч от традиционното, познатото...

Е, трябва да призная, че имаше някои пречки за пълното потапяне в гуховно чистия и нежно неподправен свят на Осмата симфония, защото по пътеките между редовете в зала 1 на НДК често ставаха, излизаха, разхождаха се напред-назад хора, объркали концерта може би със заседание.

На едни очевидно бе доскучало, а за други това очевидно бе тежък ангажимент – да присъстват на концерта, с който на 27 юни приключи нашето европредседателство. Това в скоби. И независимо от тези детайли, музиката те завладява и отнася в орбита, сред умиротворение, родено от нетленното – от мечтите, фантазиите и вдъхновението на австрийския композитор Густав Малер.

Симфония № 8 на Малер е определена за симфония-меса или, както един от най-големите немски музиковеци я нарича, „светска меса, посветена на човечеството“. И не само защото първата ѝ част е изградена върху известния стар католически химн „Veni, Creator spiritus“ (IX век), а защото композиторът е гръзнал да прослави с музика невидимото, порива на човека да проникне там, Горе, в Небето. Не се опитвам да тълкувам, ще цитирам автора ѝ. В писмо до съпругата си Алма Малер обяснява, че се опитва да опише блаженството, „макар да зная, че това не трябва да се прави... пространство, изпълнено с любов, там е вечно женственото, към което ни влече вечно, и като го достигнем, се успокояваме – че сме овладели това, към което от тук, от Земята, все се стремим...“.

Малеровото тълкуване на последните страници от „Фауст“ на Гьоте – неговия любим поет, е същината на симфонията. Написана за много кратко време (1906), Осмата симфония несъмнено маркира края на голяма епоха, започнала с Бетовен, епохата на романтизма, на великото завръщане на единството слово-музика, на развитието на програмността и синтеза на жанровете. А симфонизмът на Малер вече чертае опорните естетически пунктове на едно ново, различно световъзприемане, проектирано в творчеството на няколко велики творци на XX век – и особено на Шостакович. Малер, наред с фанатичното си преклонение пред Природата, предусеща огромните сътресения, които предстоят, при него светлината и възторгът бързо потъват в мрака на песимизма и трагичността, покрусен е от откъсването на човека от естествено, смутен от урбанизацията, която механизира и затваря живота на хората в студения град. И прочие теми, присъщи за изкуството на XX век, на експресионизма.

Изпълнението на това произведение в София без никакво преувеличение е кулминационно събитие на концертния сезон, демонстриращо по най-естествения начин възможностите на изпълнителите. Употребих думата „естествен“, защото няма по-ясна оценка за една интерпретация от нейното въздействие върху слушателите. Реакцията им, дългите аплодисменти бяха наградата и ответа на огромния труд, положен от всички състави: двата елитни оркестра – Софийската филхармония и Сим-

фоничния оркестър на Националното радио, Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ и детския филхармоничен хор с диригент Славил Димитров, Смесения хор на БНР с диригент Любомира Александрова, Детския радиохор с диригент Венеция Караманова, солистите Бианка Кох, Елизабет Пратчер, Колет Бушел, Лаура Оливия Шпенгел, Валтрауд Винзауер, Максимилиан фон Лютгендорф, Томас Вайнхапел, Андреас Матерсбергер и диригента Емил Табаков. Дори само изброяването им дава представа за мащабите, в които се случва всичко, подказва от какво значение са и методиката на подготовка, и стиковането между всички, и увереността в диригентската концепция, и уеднаквяване на штрихи, звукоизвличане, темпа, динамики, и още много, много специфики при осъществяването на тази необикновена партитура. Огромен, но и богат труд.

Още от първите тактове на симфонията, когато органът задава основната тоналност ми бемол мажор и хорът запява семплата призивна тема на „Veni, creator.“ (всъщност първата идея на творбата) се усети убедителност, самочувствие и овладяност, характерни за цялото изпълнение. Диригентът Емил Табаков, който я направи преди няколко десетилетия, в същата зала (впрочем немската къща „Капричио“ издаде негов интегрален запис на всички симфонии на Малер, оценен високо), изгради майсторски произведението, водейки с желязна ръка 400-те изпълнители. Няма да правя опис на качествата, необходими, за да

може диригентът да овладее и направлява в продължение на час и половина толкова многолико множество, един фантастичен змей със стотици глави, умове, сърца, ръце и гласове... да го подчини на волята си, да умее и да го укротява с най-нежни пианисими, но и да го пуска свободно да разлива емоции, изблици на възторг, на благоговее-не, екстаз и пламенен захлас.

Чудесно прозвуча катедралната конструкция на двойната fuga в първата част, отвеждаща към нейния финал. А след това грандиозно въведение се отвори „небесното пространство“. Инструменталният епизод, с който започва втората част, звучи трогателно проникновено, изящно и лъчезарно – тонова среда, създаваща представа за иреална безплътност. Великолепни сола, великолепен звук на оркестъра. Тук се повестува за вечната любов, на Небето, където спасеният Доктор Фауст (*Pater Profundus*) има своята забележителна субстанциална песен, напомняща за Парсифал на Вагнер. Предназначена да отведе постепенно към една кулминация, в която се прославя (от хора на ангелите и безгрешните) вечната женственост. Преминава се през още два стадия (ария на тенора) и пеенето на Великата Грешница, Мария

Египетска и Самарянката, към които се присъединява и Гретхен – за съжаление изпълнителките не постигнаха извисеността на искреното покаяние, нито блясъка на солото „Лъчезарна красота“, което трябваше да ни изпълни с благоговее-не. Но пък заключителният фрагмент бе разтърсващ – „Chorus mysticus“, отвеждащ до финалната кулминация – вдъхновен екстатично апотеозен хорал в многоцветните отблясъци на блестящата основна тоналност – прославата на Вечната Женственост и на Creator Spiritus.

Дори при цялата, всеизвестна относителност на озвучаването в зала 1 на НДК, имаше разточително многообразие от тембри, нюанси, открои-ха се характерните за композитора мелодика, хармония, капризни промени на ритми, метруми и темпа, пълнозвучната оркестрова партитура в нейния огромен петорен състав. Агми-рация за хоровете. Но най-вече ме очарова звукът и пластичността на Капелата – очевидно Слави-л Димитров води състава към развитие и възход.

Единствено солистите не ми допаднаха. Осмата симфония има много записи и десетки, десетки изпълнения от най-големите дири-

генти и състави на миналия и нашия век (само преди четири месеца Валери Гергиев я реализира в Санкт Петербург), принципно се канят значими гласове и певци. Мисля, че у нас имаме осем гласа, които биха звучали ярко, и биха пели на добър немски. И със сигурност биха го направили по-ярко и емоционално от поканените, които изпяха госта епизоди (от втората част) твърде безлично.

Няма пълен рай, тук, на Земята. Но пък можахме да изпита-ме радостта от вдъхновеното изпълнение.

Разбира се, може още да се пише и за диригента Емил Табаков, защото творбата не само е сред особено трудните и представителни симфонични опуси, тя е дълбоко религиозна и философска, следователно трябва да се осмисли и премисли, за да стигат посланията ѝ в най-чиста художествено-есенциална форма до публиката. А това без съмнение се случи. Любовта стигна до слушателите. За час и нещо любовта ни обедини.

Материалът е публикуван в интернет-портала „Площад Славейков“.

Снимка: Василка Балеvsка/Софийска филхармония

“Дори нищо друго освен “Нестинарка” да не беше написал, Големинов щеше да остави завинаги името си в българската музикална история.

“Нестинарка” е от тези творби, които достигат толкова високо ниво на художествен синтез на националното, че се превръщат в негов символ. И ако един ден, българската нация, не дай, Боже, бъде заличена от земята, то “Нестинарка” ще остане като доказателство, че нацията е съществувала.” (Румяна Апостолова, “Марин Големинов – Дневници”)

Марин Големинов принадлежи на т. нар. второ поколение български композитори, но освен създател на музика, той е и диригент, писател, критик, изследовател, педагог. И притежава освен чувството за българщина, и усет за политическия момент. В официалното му признаване “народната власт” позакъснява – всичките му колеги го изпреварват в борбата (със всякакви средства!) за разни димитровски награди, звания, ордени и медали. Но и той също като че ли закъснява с плащането на “данъка” – прослава на Партията и властта – ораторията “Партизани” и Оратория “Титанът” (Георги Димитров).

Из “ДНЕВНИЦИ”:

“20 октомври 1956 г. ...Отново работнически безредици в Полша! Социализмът е на кръстопът. Животът изисква една елементарна разумност в подреждането на нещата! Социализма изисква от изкуството да бъде реалистично, а не вижда, че животът стана формалистичен! Не може и не бива да се правят опити с живи хора, с цели поколения, а след това “да се отчитат грешки”. Самокритиката стана нещо като индулгенциите през средните векове! Всъщност ние сме там по мантилет. Франция, най-свободолюбивата страна, изживя култа към личността още при Людовиковците. Социализмът го изживява 200 години по-късно! Това закъснение социализмът показва във всички области на живота.”

23 ноември 1956 г. ...Днес ми съобщиха, че Министерството на културата е приело оставката ми като ректор на Консерваторията. Слава Богу! Сега ще се отдам на творческа работа, стига политически напрегнатата атмосфера да не се разрази в някаква война, която ще бъде страшна.”

На 12 декември същата година остана-лия на поста си зам. ректор Стоян Петров подписва списък от 12 студенти, на които “се отнемат студентските права поради социален произход и лично поведение”. Седмица преди това те

са изключени и от ДСНМ, с вузовски секретар бъдещият проф. Стоян Кра-лев, тогава първокурсник “Хорово дирижиране”. Сред нас, изключените, се носеше легендата, че проф. Големинов си е подал оставката като ректор в знак на несъгласие с репресията. След десетилетия в личен разговор той я отрече.

ГОЛЕМИНОВ ЗА:

Фолклора – “Трябва да възприемаме фолклора като обширен звуков свят, в който само мелодичният рисунок е видим.”

Народната песен – “Песента – това е графика, нарисувани няколко тона, които очертават една мелодия. Мен ме интересува онова, което е вътре, в корена, в дълбочината.”

Паузата – “Аз използвам често паузите. За мен паузана е много драматичен момент. Тя е нищо, но в един момент може да бъде всичко. Доли кулминация.

Майсторството – “Майсторството е висока степен на може-не. То е предисловиеу към всяка човешка дейност, която търси да се домогне до свършенство.”

Свършенство – “Творческият процес прилича на катеренето по дърво – никога не може да се стигне до височината на най-горните клони.”

Концерта за струнен кuartет и струнен оркестър – Аз смятам, че той е най-завършеното ми произведение. Нека то бъде моят “Фауст” или “Дон Кихот”.

ЗА ГОЛЕМИНОВ:

“Музиката на концерта (за струнен кuartет и струнен оркестър) се отличава с голяма интелектуалност и съсредоточеност. Композитoрът намира интересни темброви съчетения, широко използва полифонични прийоми на развитие, които в съчетание с пьстрата българска ритмика създават наситеност на оркестровата тъкан.” (анонимен, Москва, авторски концерт на Големинов)

“Аз бях негов ученик по дирижиране. Изкарах тригодишен курс в Академичния симфоничен оркестър (АСО), който той ръководеше. Кодини то-късно, когато отидох да уча при Вацлав Талип в Прага, аз се убедих, че това, което съм научил като диригентска техника, като мисъл и философия, съм получил от Големинов. Талихне успя да рриба-ви нищо повече. Учителят ми по дирижиране остана Големинов. Ако някой от младите композитори си направи труда да е прелисти партитурата на неговата Втора димфония, де устано-ви, че много неща, които те днес смя-тат, че откриват, отдавна са откри-ти от Големинов. (Проф. Константин Илиев, последно интервю, 1987 г.)

“В творчеството на Големинов ценя едновременно българската и универсалната музика. За този, който е имал щастието да познава човека, това като че ли е естествено, защото Големинов, истински българин, е открит и чувствителен за универсалните стойности на културата, и през неговата музика минава едно наистина хуманистично послание. (Фредерк Геверс, пианист, първи изпълнител на “Прелюд, ария и токата” за пиано и симфоничен оркестър)

Веселин Байчев

На 28 септември 2018 се навършват 110 години от рождението на Марин Големинов.

ПААТА БУРЧУЛАДЗЕ

Няколко седмици преди второто си гостуване в София, световноизвестният грузински бас Паата Бурчуладзе, прие с удоволствие да даде кратко интервю, специално за Бюлетина на Софийската филхармония.

Вълнувате ли се, че ще пеете в София? Пял ли сте с български оперни певци?

Бил съм един единствен път във вашия прекрасен град, ако не се лъжа през 1985. Тогава пях Дон Базилио в „Севилският бръснар“ и още си спомням сърдечния прием и овациите, които получих. Разбира се, по световните сцени многократно съм се срещал с големите български оперни певци Гена Димитрова, Николай Гяуров, Александрина Милчева и Никола Пюзелев.

Бихте ли направили майсторски клас в България и ако да какви ще са изискванията Ви?

С най-голямо удоволствие! Не бих имал никакви изисквания. Имам само едно желание – да чуя гласовете на сегашното поколение български басы.

Кой беше най-важният Ви учител и какво научихте от него?

Най-важният учител в моя живот беше баща ми. Той ме научи да обичам хората и да правя добрини.

Как бихте се описал като музикант?
Аз съм певец от старата, класиче-

ската школа, чувствам се добре в традиционни постановки, а съвременните – обичам да ги гледам. Непрекъснато работя върху моя глас и техника.

Каква е формулата за успех според Вас?

Талант, упорита работа и късмет!

На кого се възхищавате – в света на класическата музика, на изкуството, на обществения живот?

Не се възхищавам на известните хора в тези сфери, а на тези, които правят само добро и трогват душите ни.

Вие сте в световна кариера от години. Как се промени оперният свят и в каква посока върви оперното изкуство днес?

За съжаление, оперният свят се промени в неособено добра посока. Операта се превърна в бизнес, а там, където акцентът е върху финансовите средства, изкуството винаги страда.

Какво ви харесва в съвременните технологии и как според Вас те могат да

са полезни в света на изкуството?

Когато съвременните технологии се използват с мярка и вкус, тогава може да бъде създаден един красив и впечатляващ спектакъл.

Коя е най-важната награда за Вас?

Искрените аплодисменти на зрителите!

Съжалявал ли сте някога, че сте избрал тази професия?

Никога!

Какво Ви вдъхновява?

Хубавата музика във всеки един жанр.

Как си почивате и какво правите в свободното си време, когато имате такава?

Преди време много обичах лов и риболов. Но напоследък ми е много мъчно за дивите животни и се отказах от лова. Но с риболова не мога да се разделя.

На какво се радвате и какво Ви носи най-голямо удовлетворение?

Обичам да седна на грузинска маса с близки хора, да вдигаме чашове и да пеем многогласни грузински песни!

И тази година фестивалът в Залцбург събра най-големите звезди на класическата музика в своето 98-мо издание.

От 20 юли до 30 август бяха представени 8 оперни заглавия, 5 театрални постановки, повече от 80 концерта, опери за деца и няколко литературни четения. На фестивала има едно заглавие, което неизменно се поставя от 1920 до днес и това е пиесата „Йедерманн“ от Хуго фон Хофманшал. Даже генералната репетиция на постановката – на площада пред катедралата в града – е била разпродадена.

Трудно бихме могли да говорим за акценти в това издание на фестивала, защото той самият е акцент в културния живот на Европа. Участниците са много и все желани от публиката. Не можем обаче да пропуснем Чечилия Бартоли в „Италианката в Алжир“, гостуването на Лондонския симфоничен оркестър със Сър Саймън Ратл и пианиста Кристиан Цимерман, Марис Янсонс като диригент на „Дама Пика“, Красимира Стоянова с Виенската филхармония и Рикардо Мутти в концерт с творби на Шуман и Шуберт, рециталите на пианистите Евгени Кисин, Маурицио Полини и ексцентричната Катя Буниатишвили, песенните вечери на Йонас Кауфман, Матиас Гьорне и Роландо Вилазон, петте моцартови матинета, както и участието на Пласидо Доминго и Ауда Гарифулина в концертното изпълнение на операта „Ловци на бисери“.

След шумния успех в „Ла Скала“ в „Пиратът“, много очаквана в Залцбург бе и Соня Йончева. Тя се представи като Попея в „Коронацията на Попея“ от Монтеверди и критиката не пропусна да отбележи този нов връх в нейната кариера. Анна Нетребко и Юсиф Ейвазов закриха фестивала със съвместен концерт с арии и дуети из опери на Верди и Джордано.

Едно от светските събития бе Гала-соарето в чест на изпълнителите в „Дама Пика“. На 5 август мюнхенският шеф-готвач Боби Броер предложи специално създадено за случая пет-степенно меню. Световните издания отбелязаха присъствието на британския премиер Тереза Мей, президента на Португалия Марсело

Ребело де Соуса, австрийския канцлер Себастиан Курц и редица политици, бизнесмени и артисти на премиерата на операта „Вълшебната флейта“. Известните гости не пропуснаха и приема на Надя Сваровски, а също и вечерта на един спонсорите – консорциума АУДИ.

С бюджет от около 60 млн. евро, фестивалът отдавна се е превърнал в едно от най-големите събития в Европа – поне във финансово отношение. Изпреварвайки далече останалите фестивали, а именно тези във Верона /44 млн/, Глайндбъرن /31 млн/, Байройт и Екс-ан-Прованс /всеки с по 23 млн/, Залцбургският фестивал разчита особено много на самофинансиране. За миналогодишното издание приходите от билети са били около 28 млн евро, спонсори и меценати са помогнали с около 8 млн евро. По последни данни, благодарение на директния и индиректния ефект от фестивала, за публичния сектор се осигуряват около 77 млн. евро от платените данъци и такси. Фестивалът предлага около 2800 места с пълно работно време. Миналогодишната печалба за самия фестивал от 617 000 евро бе обявена в началото на годината.

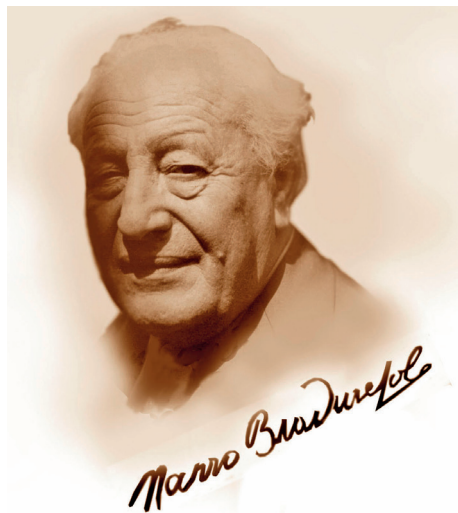
Цените на билетите в Залцбург ва-

рират от 21 евро за детските спектакли до 430 за оперни постановки с големи звезди. В това отношение фестивалът държи средно ниво, в сравнение с цените на билетите в Байройт и Глайндбъرن. Различните механизми за продажба на билети включват абонаментни цикли, отстъпки за ранно купуване на билети, специални цени за „Приятели на Залцбургския фестивал“ и т.н. Тази година се очакваше за концертите и спектаклите в Залцбург да бъдат продадени около 6000 билета с огромни намаления за гости под 27 години. Резервациите се правят до 8 януари, а гостите получават потвържденията си не по-късно от 30 март. Продажбата на билети на касата на фестивала, както и онлайн, започва на 23 март. Тази година са продадени около 220 000 билета.

Замислен някога като място, където да се представят оперите на Моцарт и реализиран за първи път преди почти 100 години от Макс Райнхарт, Хуго фон Хофманшал и Рихард Щраус, днес фестивалът в Залцбург се наслаждава на богатото си наследство, но не се страхува да следва и нови посоки на развитие – точно, каквато е била идеята на неговите създатели.

Бронислава Игнатова

На 21 септември от 19 ч. Паата Бурчуладзе ще представи сцени от операта „Борис Годунов“ от Модест Мусоргски. Диригент на концерта е Найден Тодоров. С участието на Националния филхармоничен хор „Св. Обретен“.

40 години от смъртта на ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ

Преди 40 години, на 8 септември 1978 г. приключи жизнения си път най-известният български композитор ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ (род. на 13.03.1899). За него и неговото огромно творчество са изписани много страници. Музиката му е звучала на много концерти, рецитали и е намирала място в програмите на редица радиостанции. На негово име са кръстени огромен булевард в София, Националната музикална академия, Международен и национален конкурс за цигулари и пианисти, както и фондация в Шумен, (който му е почти роден град, - защото Панчо и неговият брат-близък Любен са родени в Цюрих по чисто медицински причини), има два музея – в София и Шумен, които съхраняват паметта за него.

Но Шумен е мястото на техните, както казват - първи 7 най-важни години, и може би затова в биографиите им като рождено място се сочи градът Шумен, където те са пристигнали на... 2 месеца. Бащата, Харалан, е от виден шуменски род – лекар и политик. Майката, Елиза, е руска еврейка от рода Пастернак. Запознали са се в Швейцария, но тя, следвайки мъжа си, идва в България, в Шумен.

Скоро се оказва, че не само градът, но и страната са тесни за дарбата на двамата талантиливи близнаци, попили заедно с майчината кърма любовта към музиката, превърнала се в тяхна житейска съдба. След първите седем години семейството се премества в София, където попадат в ползрението на малцината музиканти и интелигентните управници от рода на проф. Иван Шишманов, не само Министър на просвещението, но и цигулар в любителски квартет. Той отпуска държавна стипендия за обучение в чужбина – една за двете деца. Градът е Берлин, където интелектуалният и музикалният живот не замират, въпреки войната, поражението, кризата...

А творческата активност на Панчо няма граници. И е оценен! И търсен! От една страна на два пъти получава още като студент наградата „Менделсон“ на Висшето училище за музика, присъдена от кураторски комитет с председател самият Рихард Щраус. От друга страна го забелязва прочутият театрал Макс Райнхард и го привлича като музикален сътрудник на своите театри – не само в Германия, но и в Австрия. Владигеров е вече автор на Първия си концерт за цигулка, изпълнен от прочутия

проф. Густав Хафеман с Берлинската филхармония, по-късно и от Анри Марто, Саша Попов и брата-близък Любен. А не след дълго се появява и Първият концерт за пиано, изпълнен - пак с Берлинската филхармония - от автора. Следва овладяване на сцени и концертни подиуми и извън Германия – Виена, Париж, Швейцария. Следва издаване на ноти: Universal Edition, плочи: Polidor, Deutsche Grammophon... - Името на Панчо Владигеров заема своето място в афиша на европейската музика. И в рецензиите в пресата. Но през 1932 Владигеров се връща в България, започва един друг различен и много подробно описан творчески живот. За него свидетелства музиковедът Евгени Павлов Клостерман, почитател и довереник на Панчо Владигеров, във фундаменталното си изследване на творчеството и живота на, както го нарича „Патриарха на българската музика“, публикувано през 2000 година.

Ще си позволя да приведа два цитата от него: откъс от рецензия за концерт в Париж, зала „Олимпия“ през 1927, където Владигеров свири Концерта си за пиано в компанията на френски автори. Във вестник „Льо соар“ от 5 април, анонимен рецензент пише: „Между другите привлекателни неща на последния концерт в „Олимпия“ бе откритието за нашата публика на един български музикант – г-н П. Владигеров и на съчинения от него Концерт за пиано и оркестър... Авторът сам изпълни произведението си. Заслужено го хвалят, като казват, че раздвижвайки пианото по неистов и атлетичен начин, той олицетворява сам всички видове спорт. Ако той се отличава в любовта така, както

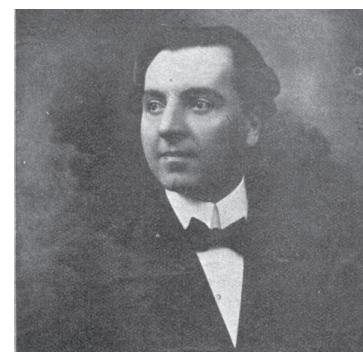
блести на пианото, България скоро ще му дължи да бъде една от най-многобройните нации. Чак сега, като го гледах и слушах как се раздава без да пести усилия, разбрах защо Волтер в „Кандид“ предпочете да пише „Бугр“ вместо „Булгар“...

Концертът на г-н Владигеров се отличава с изключителна пламенност. Тук всичко кипи в движение, буеност, в изблици на жизнена сила. Чувството за мярка отсъства, но аз настоявам – тук звучи младост, здраве, един опияняващ се от себе си талант. А именно това се среща много рядко, за да бъде отминато."

И пак Евгени Павлов: „През тази 1926 се случва нещо, което ще остане паметно в биографията на Владигеров. Клавирният му концерт оп. 6 току що е излязъл от печат в Universal Edition в авторово извлечение за две пиана. Изданието попада в ръцете на един съвсем млад, едва осемнадесет годишен пианист от Залцбург, който по това време учи пиано и дирижиране във Виенската академия за музика и драматично изкуство. Творбата му харесва и на дипломния си концерт в Академията той я свири със съпровод на второ пиано. Името на този студент е Херберт фон Караян. Скоро той ще остави пианото, за да започне диригентската си кариера, която ще му отреди славата на един от най-големите диригенти на века. Но той не ще забрави младежката си пианистична проява дори след половин век и през 1976 ще изпрати на Владигеров своя снимка със саморъчен надпис на френски език: "На моя мил приятел Панчо. Спомен за клавирния концерт 1926. Сърдечно. Херберт."

Веселин Байчев

НА ТОЗИ ДЕН...

1 септември 1876 – роден е **Иван Вульпе**, български оперен певец и педагог
1 септември 1953 – умира **Жак Тибо**, френски цигулар
1 септември 1996 – умира **Люба Велич**, българска оперна певица
4 септември 1824 – роден е **Антон Брукнер**, австрийски композитор
4 септември 1892 – роден е **Дариус Мийо**, френски композитор
4 септември 1907 – умира **Егвард Григ**, норвежки композитор
5 септември 1791 – роден е **Джакомо Майербер**, немски композитор

Иван Вульпе

6 септември 1904 – роден е **Любомир Пунков**, български композитор
6 септември 1928 – роден е **Евгений Светланов**, руски диригент и пианист
6 септември 2007 – умира **Лучано Павароти**, италиански оперен певец
7 септември 1965 – родена е **Анджела Георгиу**, румънска оперна певица
8 септември 1841 – роден е **Антонин Дворжак**, чешки композитор
8 септември 1949 – умира **Рихард Щраус**, австрийски композитор
8 септември 1978 – умира **Панчо Владигеров**, български композитор

Панчо Владигеров

11 септември 1935 – роден е **Арво Пярт**, естонски композитор
11 септември 1733 – умира **Франсоа Купрен**, френски композитор
12 септември 1764 – умира **Жан-Филип Рамо**, френски композитор
13 септември 1874 – роден е **Арнолд Шьонберг**, австрийски композитор
13 септември 1894 – умира **Еманюел Шабрие**, френски композитор
13 септември 1929 – роден е **Николай Гяуров**, български оперен певец
14 септември 1760 – роден е **Луиджи Керубини**, италиански композитор

Франсоа Купрен

15 септември 1945 – умира **Антон Веберн**, австрийски композитор
17 септември 1950 – роден е **Минчо Минчев**, български цигулар
20 септември 1908 – умира **Пабло де Сарасате**, испански цигулар и композитор
20 септември 1957 – умира **Ян Сибелиус**, финландски композитор
20 септември 1998 – умира **Атанас Маргаритов**, български диригент
21 септември 1874 – роден е **Густав Холст**, английски композитор
22 септември 1918 – роден е **Хенрик Шеринг**, полски цигулар

Минчо Минчев

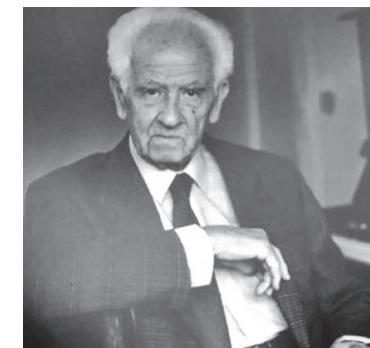

22 септември 1944 – родена е **Анна Томова – Синтова**, българска оперна певица
23 септември 1925 – роден е **Николай Кауфман**, български фолклорист и композитор
23 септември 1835 – умира **Винченцо Белини**, италиански композитор
23 септември 2017 – умира **Петко Рагев**, български кларинетист
25 септември 1683 – роден е **Жан-Филип Рамо**, френски композитор
25 септември 1906 – роден е **Дмитрий Шостакович**, руски композитор

Анна Томова-Синтова

25 септември 1932 – роден е **Глен Гулд**, канадски пианист
25 септември 1970 – родена е **Александрина Пендочанска**, българска оперна певица
25 септември 1849 – умира **Йохан Щраус-баща**, австрийски композитор
25 септември 1945 – умира **Бела Барток**, унгарски композитор
26 септември 1898 – роден е **Джордж Гершуин**, американски композитор
28 септември 1908 – **Марин Големинов**, български композитор
29 септември 1632 – роден е **Жан-Батист Люли**, френски композитор

Марин Големинов

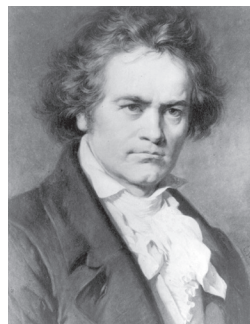

Критиците играят важна роля, когато става въпрос за подкрепа на изкуството. Изглежда смешно обаче, когато един критик разпилява композитор като Бетовен и нарича музиката му „глупава и безнадеждно вулгарна“.

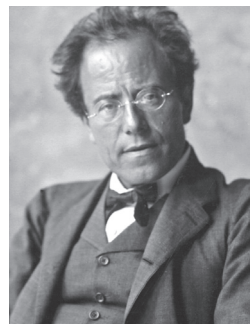
Подобни отзиви са не само отрицателни, но и показват съвременното неразбиране на вече признатите шедьоври и нежеланието на обществото да приеме нещо непознато. Предлагаме Ви четири ужасни критики за известни композитори от техни съвременници.

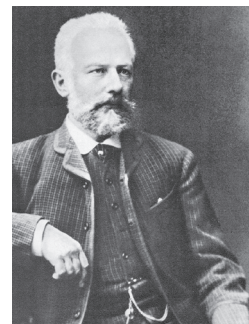
Бела Барток

Лудвиг ван Бетховен

Густав Малер

Пьотър Илич Чайковски

БЕЛА БАРТОК е един от най-великите композитори на XX век. Той е известен като един от пионерите на етномузикологията или изследването на различни културни подходи за създаване на музика. Барток включва много тематичен материал от народните песни на други култури в композициите си и ги смесва с техниките на класическата музика от XX век. Редица негови съвременници изпитват затруднения да разберат музиката му. Прегледът в лондонския вестник The Observer от 13 май 1923 от Пърси А. Шоли разяснява как хората може да са разбрали неправилно музиката на Барток, особено композициите му за пиано.

„Пострадах повече от всеки повод в живота си, освен един инцидент или два случая, свързани с „безболезнена стоматология“. Ако композициите за пиано на Барток някога станат популярни в тази страна, ще трябва да се създаде специална школа, за да се обучат изпълнители за тях. Аз смятам, че производителите на пиана ще откажат да отдават под наем инструменти на изпълнителите, които свирят тази музика, а останките от пианата трябва да се унищожават веднага след концертите ...“

Втората рецензия идва от музикалното списание „Хармоникон“, публикувана в Лондон през август 1823. Тук статията разглежда последната клавирна соната на **БЕТОВЕН** и коментира неспособността на композитора да чува. Вярно е, че Бетховен е бил вече глух, докато е композирал тази соната, но в наши дни за това произведение се отбелязва, че е било твърде напредничава за време-

то си. Това е особено вярно за втората част и няколкото вариации в края ѝ, които звучат като разтайм. Разтаймът е музикален стил, който ще се появи около 80 години по-късно.

„Бетовен все още не е навършил 52 години, но почти напълно е лишен от слух. Няма как да накара тоновете на пианото му да зазвучат. „Сонатата“ се състои от две части. Първата издава насилствено усилие да се създаде нещо ново, чуват се и някои дисонанси, чиято грубост може да е убегнала от вниманието на композитора ...“

ГУСТАВ МАЛЕР се смята за един от последните големи симфоници на романтизма. Известен преди всичко с големите си мащабни и епични симфонии, музиката му не става особено популярна до смъртта му.

Композиторът е евреин и в статията, написана от Родолф Луис за Die Deutsche Musi der Gegenwart през 1909, авторът изразява омразата си към Малер, именно заради произхода му.

Тази статия е перфектното историческо доказателство за това как преобладаващите нагласи на омраза водят към ужасни неща.

„Ако музиката на Малер можеше да говори на идиш, може би щеше да е неразбираема за мен. Но тя е отблъскваща, защото въздейства по еврейски, тоест говори музикален немски, но с огромен акцент, с жестовите на един твърде източен евреин. Човек не трябва да бъде отблъснат от художествената същност на Малер, за да осъзнае пълната пустота и празнота на изкуството му, в което спазъмът на безсилен мистици-

озен титанизъм се свежда до искрено удовлетворение на обикновената сантименталност, подходяща за шивача“.

Шестата симфония на **ЧАЙКОВСКИ** е последната завършена творба на композитора. Девет дни след премиерата си през 1893, той умира.

Симфонията е известна с депресивния си край, на има и репутацията на най-голямото произведение на руския майстор.

Тази рецензия за Симфония №6 на Чайковски е написана от У.Ф. Анторп за броя на бостънския вестник „Вечерен репис“ от 31 октомври 1898.

„Патетичната симфония, в която се преплитат всички мръсни нишки на човешкото отчаяние, може да се сравни с изповедта на героя на Емил Зола Клод, облечена в музика - история за човек, който се самоубива, заради проститутка, в която се е влюбил и която се опитва да спаси.“

Тази неизразима втора тема може да бъде това, което Хайне е нарекъл "Die verschwundene, susse, bloede Jugendeseele" („Изчезналата, сладка, кървава младост“) - немошен спомен за любовта на глупците. Но каква любов! Кой освен Чайковски би могъл да превърне вулгарната, неприлична фраза в така въздействаща?

Третата част е не толкова позорна, а на финала тоталната пареза се среща с нас лице в лице, и този тържествен завъшващ епитаф на тромбоните може да започне с: „Тук продължава да гние ...“

По материали от интернет страницата SpinDitty.com

Анекдоти от света на музиката

Попитали Артуро Тосканини защо в неговия оркестър не свири нито една жена. Прочутият диригент отговорил: „Ако назнача красиви оркестрантки, те ще смуцват колегите си. А ако назнача грозни – ще смуцват мен!“

След един концерт пианистката Клара Вук – Шуман и съпругът ѝ, композиторът Роберт Шуман, били представени на висшата особа. Той поздравил пианистката за изпълнението ѝ, а след това се обърнал към Роберт Шуман и го попитал: „А Вие, г-н Шуман, музикален ли сте?“

Жан-Филип Рамо лежал на смъртно легло. Един абат го посетил, прочел молитва и запял някакъв псалм. Неочаквано, умиращият композитор отворил очи и прошепнал: „Спрете, за Бога! Ужасно фалшиво пеете!“

Веднъж Йозеф Хайдн дирижирал в Лондон своя симфония пред почти празна зала. Изпълнението едва било започнало, когато един голям полилей се сгромолясал на пода в партера на залата, където, за щастие, нямало никой.

Хайдн запазил самообладание и се обърнал към малобройната публика: „Все пак моята музика представлява някаква ценност – тя спаси живота най-малко на двадесет души.“

КОНЦЕРТЕН КОМПЛЕКС

КОНЦЕРТИ ПРЕЗ СЕПТЕМВРИ 2018 г.

2 неделя 19:00 ч Камерна зала	ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНЦЕРТ НА УЧАСТНИЦИТЕ В МАЙСТОРСКИТЕ КЛАСОВЕ НА Проф. СТЕФАН КАМИЛАРОВ	21 петък 19:00 ч Зала България	Цикъл Руски приказки НАЙДЕН ТОДОРОВ, диригент ДИНО ИМЕРИ, пиано Сергей РАХМАНИНОВ Концерт за пиано и оркестър №2 Симфония №2
5 сряда 19:00 ч Зала България	Цикъл Шегъоври на XX век АНТЪНИ АРМОРЕ, диригент С участието на НФХ „Св. Обретен“ диригент: Славил Димитров Със специалното участие на актьора Велислав Павлов Аарон КОПЛАНД Фанфари за обикновения човек Феликс МЕНДЕЛСОН Увертюра „Хебриди“ Курт ВАЙЛ Симфония №2 Барух БЕРЛИНЕР „Авраам“ за хор, четец и оркестър	26 сряда 19:00 ч Зала България	Шести корейско-български концерт на приятелството
8 събота 19.00 Зала България	„Симфониета „София“ диригент ЛЕ ФИ ФИ	27 четвъртък 19:00 ч Зала България	Цикъл Големите симфонии I ВАДИМ РЕПИН, цигулка НАЙДЕН ТОДОРОВ, диригент Дм. ШОСТАКОВИЧ Концерт за цигулка и оркестър №1 Антонин ДВОРЖАК Симфония №9, „Из Новия свят“
13 четвъртък 19.00 ч Зала България	ПРЕДСТАВЯНЕ НА АЛБУМ НА АНГЕЛ ЗАБЕРСКИ	28 петък 19:00 ч Зала България	Концерт на Симфоничния оркестър на БНР АННА ЦИБУЛЕВА, пиано МАРК КАДИН, диригент Добринка ТАБАКОВА „Орфеева комета“ Фредерик ШОПЕН Концерт за пиано и оркестър №1 Антонин ДВОРЖАК Симфония №8
15 събота 19.00 ч Зала България	„СИМФОНИЕТА „СОФИЯ“		Концерт на Симфоничния оркестър на град Нинбо и Софийската филхармония ЧЪН ХАО, диригент ЧЪН СИ, цигулка „Жасмин“ - китайска фолклорна пиеца, обработка Ли Уънпин Хъ Джанхао и Чън Ган - „Пеперугените любовници“ Концерт за цигулка и оркестър КОНСТАНТИН ИЛИЕВСКИ, диригент Йоханес БРАМС Симфония №1 Петко СТАЙНОВ „Ръченица“ из Тракийски танци
16 неделя 19:00 ч Народен театър Иван Вазов	Фортисимо фест МАКСИМ ЕШКЕНАЗИ, диригент	30 неделя 19:00 ч Зала България	
18 вторник 19:00 ч Камерна зала	Кралете на валса СВЕТЛИН ХРИСТОВ, пиано ЙОСИФ РАДИОНОВ, цигулка ЗОРНИЦА РАДИОНОВА, цигулка ЛЮБОМИР НИКОВ, виолончело Валсове от ШОПЕН, ЛИСТ, ЧАЙКОВСКИ, СКРЯБИН, ДРАГАНОВА, КРАЙСЛЕР		

*Автор и редактор на броя Бронислава Игнатова
Софийската филхармония си запазва правото на промени в програмата.*